

Effect Mexicaanse griep op economie valt waarschijnlijk mee

Voor het eerst sinds het uitbreken van de Hongkong griep in 1968 heerst er weer een pandemie, dat wil zeggen een ziekte die gelijktijdig op meerdere continenten heerst. Het alarm voor de Mexicaanse griep werd op 11 juni 2009 door de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) verhoogd naar niveau 6, het maximale niveau. De uiteindelijke omvang en ernst van de pandemie zijn onzeker. Tot begin augustus zijn vooral Noord- en Zuid-Amerika, het Verenigd Koninkrijk en Australië zwaar getroffen. De ziekte verloopt in het algemeen mild, vergelijkbaar met de seizoensgriep, en duurt ongeveer een week. Het RIVM houdt er rekening mee dat ongeveer 1 op de 10 tot 1 op de 3 mensen in Nederland ziek wordt, tegenover 1 op de 20 mensen bij een normale seizoensgriep. Niettemin zouden volgens het RIVM 5000 mensen (0,1% van de geïnfecteerden) aan deze ziekte kunnen overlijden (bij een normale seizoensgroep overlijden 250 tot 2000 mensen). De vaccinatie van kwetsbare groepen zal het aantal sterfgevallen waarschijnlijk beperken.

Wat is het effect van de grieppandemie op de economie, afgemeten aan de mondiale productie (bbp)? De economische effecten blijken volgens eerdere studies sterk afhankelijk te zijn van de ernst van de ziekte en lopen uiteen van $-0,1$ tot -1% bij een mild virus tot -5% bij een ernstig virus.^a De Mexicaanse griep is naar verwachting nog milder dan in de 'milde' scenario's in deze studies is verondersteld. In deze studies wordt bijvoorbeeld bij een mild virus gerekend met 10 verloren werkdagen door ziekte of een sterftekans voor geïnfecteerden van 1%. De uitkomsten van deze studies kunnen daarom niet zonder meer worden overgenomen.

De pandemie kan zowel via de aanbodkant als via de vraagkant economische effecten hebben. Aan de aanbodzijde wordt het effect vooral bepaald door het verlies aan werkdagen van zieke werknemers. Het ziekteverzuim zal door de griep hoger zijn dan anders. Een gemiddeld extra verlies van 6 werkdagen voor een kwart van de beroepsbevolking verhoogt het gemiddelde ziekteverzuim met $1\frac{1}{2}$ werkdag, ofwel $\frac{1}{2}\%$ -punt op jaarbasis. Het effect van minder werkdagen op de productie is lastig vast te stellen, maar is waarschijnlijk gering. Ondernemingen zien de epidemie aankomen en treffen voorzorgsmaatregelen: vooruit werken, later inhalen, uit voorraad leveren, vervanging door gezonde collega's, en dergelijke. Gezien de laagconjunctuur zal een hoger ziekteverzuim bij veel bedrijven niet direct leiden tot een afname van de productie. Bij vergelijking van de productie over verschillende perioden (bijvoorbeeld kwartalen) corrigeert het CBS voor verschillen in het aantal werkdagen. Het CBS rekent hiervoor met grofweg $0,05\%$ bbp per dag.^b Duitse instituten rekenen met een iets sterker effect van $0,1\%$ bbp per dag. Een verlies van $1\frac{1}{2}$ werkdag leidt dus tot een afname van het bbp met $0,075\%$ tot $0,15\%$.

Aan de vraagzijde wordt het effect vooral bepaald door aangepast gedrag van consumenten. Om de kans op infectie te beperken en tijdens de periode van ziek zijn zullen minder mensen op reis gaan en zal het bezoek aan restaurants en evenementen afnemen. De sectoren transport, toerisme en horeca ondervinden hiervan de grootste schade. Een deel is slechts een verschuiving van consumptie, bijvoorbeeld extra boodschappen om thuis te eten in plaats van een bezoek aan een restaurant. Ook leidt de komst van de pandemie tot extra uitgaven aan andere zaken, zoals zeep, mondkapjes en software voor telewerken. Verder wordt een deel van de consumptie slechts uitgesteld tot de ziekte voorbij is. Gezien de korte duur van de ziekte hoeft uitstel niet te leiden tot afstel.

De conclusie is dat de Mexicaanse griep naar verwachting beperkte effecten zal hebben op het bbp. Aan de aanbodkant bestaan vele mogelijkheden om de productieschade te beperken, mede vanwege de momenteel lage bezettingsgraad bij bedrijven, en aan de vraagkant zal veel substitutie tussen producten en in de tijd plaatsvinden.

^a Steven James en Tim Sargent (2006), The economic impact of an influenza pandemic, Canadian Department of Finance, Working Paper 2007-04; Warwick McKibbin en Alexandra Sidorenko (2006), Global macroeconomic consequences of pandemic influenza, Lowy Institute; Congressional Budget Office (2006), A potential influenza pandemic: Possible macroeconomic effects and policy issues, www.cbo.gov; Andrew Burns, Dominique van der Mensbrugghe en Hans Timmer (2008), Evaluating the economic consequences of avian influenza, Wereldbank.

^b Zie CPB (2003), *Macro Economische Verkenning 2004*, blz. 83.